

Liv Hellquist
Direkt: 0586-619 54
liv.hellquist@karlskoga.se

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Fuxbouden i Karlskoga kommun samt beslut om föreskrifter m.m.

BESLUT

Bildande av naturreservat

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar kommunen del av fastigheten Villingsberg 1:90 i Karlskoga kommun som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av kartan i detta beslut samt som slutligen märks ut i fält.

Naturreservatets namn skall vara Fuxbouden.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att:

- 1) bevara biologisk mångfald och skyddsvärda arter,
- 2) vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- 3) skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer,
- 4) tillgodose behov av områden för friluftsliv,

Syftet med naturreservatet Fuxbouden är att områdets skogar och andra ingående naturtyper liksom områdets orörda karaktär och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas. Syftet är vidare att lämpliga åtgärder ska vidtas för att underlätta för friluftsliv, naturpedagogik och upplevelse.

Syftet ska tillgodoses i huvudsak genom att områdena på Fuxbouden som har naturskogs kvalitet tillåts utvecklas fritt genom intern dynamik och naturliga störningar. Områden som i hög grad formats av skogsbruk ska utvecklas för att långsiktigt stärka och gynna friluftsliv och biologisk mångfald.

Djerfstugan med tillhörande byggnader ska användas för friluftslivs- och besöksändamål. Med anledning av områdets höga besöksstäthet året om, bland annat med barnklasser, kommer bedrivandet av jakt inte att vara tillåtet. Sportfiske med handredskap från land är tillåtet inom naturreservatet.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- och/eller djurarter. Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

Föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998: 1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm, att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5§ andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att

1. utföra något slag av skogsavverkning eller skogsvårdsåtgärd såväl som att fälla enstaka träd eller buskar, samt att samla ihop, föra bort eller upparbeta döda stående eller liggande träd eller delar av träd,
2. så eller plantera träd,
3. borra, gräva, spränga, schakta, markbereda eller utföra annan mekanisk bearbetning av mark, block eller berg, eller bedriva täkt av något slag, utfylla, tippa, eller anordna upplag,
4. dika, rensa dike, kulvertera dike, dämma eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållanden,
5. anlägga väg, stig, led eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. framföra motordrivet fordon annat än på bilvägar, enligt markering på beslutskarta,
7. uppföra byggnad eller annan anläggning,
8. utöka befintlig byggnad eller anläggning,
9. uppföra mast eller vindkraftverk,
10. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
11. plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer,
12. bedriva jakt annat än skyddsjakt,
13. utan kommunens tillstånd dra fram ledning i mark, vatten eller luft, eller gräva ned befintlig luftledning,

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla.

1. Utmärkning och underhåll av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Underhåll och upprustning av Europaväg 18, skogsbilvägar, vändplatser och stigar, se markering på beslutskarta.
3. Fällning av enstaka träd och bortförsel av fallna träd av säkerhetsskäl i direkt anslutning till Djerfstugan med tillhörande byggnader, parkeringsplatser, vägar, besöksanordningar och stigsystem.
4. Underhåll och upprustning av områdets huvudsakliga parkeringsplats (P1) i vändslingan som möjliggör parkering av bil för max 50 bilar alternativt max 40 bilar och 1 buss samt underhåll och upprustning av mindre parkeringsplats (P2) för max 2 bilar i anslutning mot Djerfstugan som i första hand är tilltänkt för besökare med funktionsnedsättning, enligt markering på beslutskarta.
5. Anläggande, underhåll och upprustning av eventuell ytterligare parkeringsplats (P3) för max 4 bilar, i östra delen av området som kan möjliggöra ytterligare parkering av bil, se markering på beslutskarta.
6. Uppsättning, upprustning och underhåll av informationstavlor, se markering på beslutskarta.
7. Underhåll och upprustning av markerade stigsystem och anläggande, pistning och underhåll av skidspår med fordon som inte ger långsiktigt bestående skador på mark eller vegetation.
8. Att inom områden som på beslutskartan är utpekade som utvecklingsområden utföra;
 - a) Underhåll och upprustning av Djerfstugan med omgivande byggnader och besöksanläggningar,
 - b) Uppföra ny byggnad alternativt utöka befintlig byggnad eller besöksanläggning med syfte att användas för reservatets skötsel eller för att utveckla områdets friluftsliv och naturpedagogiska förutsättningar,
 - c) Anläggande, underhåll och upprustning av anläggningar som gynnar friluftsliv- och/eller naturpedagogik ex naturstig, fiskebrygga,
 - d) Vid behov friställa kolbottnar, torpgrunder och utsiktsplatser,
 - e) Fällning och borttag av ung gran till förmån för ökat lövinslag.
9. Avverkning eller på annat sätt borttagande av exotiska träd och buskar såsom contortatall, lärkträd, ädelgran mm samt eliminering av invasiva arter som t ex blomsterlupin.
10. Avverkning av konkurrerande träd i anslutning till vissa särskilt värdefulla gamla, grova tallar och äldre lövträd efter samråd med kommunbiolog eller motsvarande naturvårdsexpertis.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Det är förbjudet att

1. borra, hacka, spränga, gräva, rista, måla eller på annat sätt skada berg, jordytan, sten eller block, eller att flytta eller bortföra sten eller block,
2. framföra motordrivet fordon annat än på vägar,
3. framföra cykel annat än på vägar och uppmärkta stigar enligt med markeringar på beslutscharta,
4. fälla, bortföra eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar,
5. elda annat än på anvisad plats och då endast med medhavd eller av reservatsförvaltaren tillhandahållen ved,
6. skada vegetationen t ex genom att plocka eller gräva upp växter såsom ris, gräs, örter, mossor eller lavar och svampar,
7. störa djurlivet t ex genom att klättra i boträd eller uppehålla sig vid bebodda lyor eller gryt,
8. utan kommunens tillstånd samla in växter, djur, lavar eller svampar,
9. utan kommunens tillstånd sätta upp permanent tavla, skylt, affisch, eller därmed jämförlig anordning,
10. utan kommunens tillstånd utföra vetenskapliga undersökningar eller bedriva miljöövervakning som innebär markering, insamling, fångst eller annan påverkan på naturmiljön.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den 21 maj 2019. Enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Undantag från föreskrifterna enligt 7 kap §§ 5 och 30 miljöbalken

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för

- a) förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som krävs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår ovan av föreskrifterna enligt 7 kap 6 § miljöbalken,
- b) framförande av motorfordon av tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärendet (insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen),
- c) framförande av permobil eller liknande motordriven hjälputrustning för personer med funktionsnedsättning på väg eller stig som kan vara lämpligt för detta,

- d) framförande av snöskoter för utförande av inventering mm inom ramen för Länsstyrelsens rovdjursförvaltning,
- e) för behörig person att eftersöka och avliva skadat vilt och i samband med detta medföra hund som inte är kopplad,
- f) för förvaltaren eller av kommunen utsedd uppdragstagare att bedriva skyddsjakt enligt 26 § jaktförordningen (1987:905) för att förebygga skador av vilt,
- g) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig väg med tillhörande anläggningar i direkt anslutning till vägområdet i enlighet med nyttjanderätt som är gällande vid detta besluts ikraftträdande,
- h) rättighetshavare att anlägga vatten-, avlopp-, el och/eller bredband till befintliga tomter samt till Djerfstugan,
- i) rättighetshavare att utföra normalt underhåll av befintlig mark- eller luftledning i enlighet med ledningsrätt,
- j) fiske, bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov, dock ej fridlysta eller rödlistade arter,
- k) snitsla upp tillfälliga banor och information för tävling, träning och naturpedagogiska övningar i enlighet med naturreservatets sociala syfte,
- l) förvaltaren eller av kommunen utsedd uppdragstagare att i uppföljningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial samt annan dokumentation av växt- och djurliv, luft-, mark- och vattenförhållanden inom naturreservatet.

Fastställande av skötselplan

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar Karlskoga kommun att fastställa den skötselplan som hör till naturreservatet.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Naturvärden:

Fuxboudden består till stor del av äldre barrskog med stor variation i trädålder, skiktning och dimension. Framförallt finns det i området gott om gammal tall med uppskattade åldrar på omkring 150-200 år. De äldre skogsbestånden uppvisar begynnande naturskogskvaliteter med hög andel död och döende ved samt gott om gamla träd, ofta med håligheter. Dessa är i stor utsträckning självgallrande och strukturen kännetecknas av intern dynamik och småskalig störning genom naturliga processer. Hela Fuxboudden håller ett gynnsamt mikroklimat för fuktighetskrävande arter i

och med närheten till Våtsjön tillsammans med den slutna skogen och de stora förekomsterna av stenblock och fuktsvackor.

Områdets naturvärdesarter i kombination med de speciella naturförhållandena resulterar i skogsbestånd som är av nyckelbiotops- eller naturvärdesobjektsklass. Flera av de arter som påträffats är känsliga för förändringar i mikroklimatet och tål därför normalt inte en skogsavverkning. I synnerhet den rödlistade och sårbara bladlaven norsk näverlav med suboceanisk utbredning, liksom den fridlysta och rödlistade floraväktararten knärot, en starkt skugganpassad orkidé som med sina grunt växande jordstammar är ytterst känslig för förändring av markens hydrologiska förhållanden. Knäroten har på Fuxbouden förmodligen sin största population i Karlskoga kommun.

Även den, ur naturvårdssynpunkt mycket skyddsvärda arten hårklomossa har påträffats med flera fynd vid Fuxbouden. Hårklomossa är i Sverige klassad som Nära hotad (NT) och är en av få svenska mossor som är fridlysta. I övriga Europa är arten ännu mer sällsynt och är därför upptagen på den europeiska rödlistan. Arten finns även med i Bernkonventionens lista över strängt skyddade växtarter (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Den finns också utpekad i EU:s habitatdirektiv vilket innebär att förekomster ska ingå i nätverket Natura 2000 (ett europeiskt nätverk för skyddsvärd natur).

Fuxbouden är också hemvist för ett flertal minskande eller hotade skogsfåglar som bivrak, tjäder, gröngöling, mindre hackspett, spillkråka, tretåig hackspett och kungsfågel. Flera av fågelarterna är beroende av äldre skogsområden med hög andel död och döende ved för föda och boplatser.

Friluftsvärden:

Skogarna runt Fuxbouden har sedan 1930-talet fungerat som ett uppskattat och välbesökt friluftslivs- och naturupplevelseområde i kommunen.

Orienteringsklubben har en klubbstuga i området, Djerfstugan som byggdes av klubbens medlemmar år 1943. Denna nyttjas frekvent året om av olika ideella aktörer likväl som av allmänhet från Karlskoga, Lekeberg och Örebro kommuner. I den omgivande skogsmarken finns barmarksbanor för orientering, cykling och löpning samt skidspår. Under vinterhalvåret är stugan öppen under helger som våffelstuga med stort antal besökare. Samtliga skolor i Karlskoga kommun besöker Djerfstugan med omnejd minst en gång per år för att lära sig om orientering samt ges möjlighet till friluftsliv, upplevelse och naturpedagogik. Området är utpekad på Sveaskogs

webbkarta över strövskogar. Våtsjön med intilliggande stränder är även utpekad som riksintresse för friluftsliv.

Samtliga skyddsvärda arter och värdefulla naturmiljöer vid Fuxbouden hotas av pågående markanvändning inom skogsbruket och är oförenliga med ett normalt produktionsskogsbruk. Detta i kombination med områdets värde som ett väletablerat och välfrekventerat tätortsnära frilufts- och upplevelseområde gör att Fuxbouden behöver undantas från normalt produktionsskogsbruk och ges ett långsiktigt skydd.

KARLSKOGA KOMMUNS BEDÖMNING

Med anledning av Fuxbouldens rika naturvärden med stort antal skyddsvärda och hotade växt- och djurarter i kombination med höga värden för friluftsliv och naturupplevelse är kommunens bedömning att området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om skötselmålen uppfylls, i enlighet med bifogad skötselplan.

Beslutet följer nationella riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges 16 antagna miljö kvalitetsmål.

Beslutet strider inte mot kommunal översiktsplan eller detaljplan och är därmed förenligt med 7 kap. 8 § miljöbalken.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet miljöbalken.

Beslutet är inte i konflikt med koncessioner för gruvnäringen, enligt den information kommunen fått av Bergsstaten.

Vid en avvägning, enligt 7 kap 25 § miljöbalken, mellan allmänna och enskilda intressen bedömer kommunen att den inskränkning i enskild rätt att använda mark och vatten som beslutet om naturreservat innebär inte går längre än vad som krävs för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer kommunen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken innebär så

begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fuxbouden ligger på en udde vid sjösystemet Våtsjön ca 10 km öster om centrala Karlskoga. Området avgränsas av Våtsjön i söder och Europaväg 18 i norr. Området eller udden, är ca 50 hektar stor och utgörs till allra största delen av skogsmark. I anslutning till skogsbestånden i den strandnära zonen i öster och i väster på udden, finns ett tjugotal privata fastigheter. Huvuddelen av Fuxbouden ägdes tidigare av Sveaskog förvaltnings AB. Förutom de privata fastigheterna med befintlig bebyggelse så tillhör 7 hektar av udden Våtsjöns samfällighetsförening.

Sveaskog kallade i början av 2015 intressenter av Fuxbouden till ett samråd för att informera om planerade avverkningar i området. Orienteringsklubben OK Djerf såg avverkningarna som ett hot mot deras verksamhet och kontaktade Karlskoga kommun för att få kommunens stöd. Sveaskogs planerade avverkning berörde 8-10 hektar av den äldre skogen och skulle innebära en avsevärd påverkan på områdets värden både för friluftsliv och för områdets naturvärden. En samrådsprocess mellan Karlskoga kommun, ideella aktörer och Sveaskog startades. Under processens gång har kommunen även varit i kontakt med Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket. Då Fuxbouden tillhör ett av kommunens mest uppskattade besöksområden och sedan lång tid tillbaka används regelbundet i förskole- och skolverksamheten, har detta ärende fått mycket uppmärksamhet i lokalmedia, regional radio och tv. Ärendet har också resulterat i att allmänheten startade namninsamlingar och upprop där kommuninvånare protesterade mot den planerade avverkningen.

Under sommaren 2015 utförde Karlskoga Naturskyddsförening på ideellt initiativ en omfattande naturvärdesinventering av Fuxboudens skogsområden. Inventeringen bekräftade vad man tidigare antaget, att ett stort antal skyddsvärda och hotade kärlväxter, mossor, svampar och lavar har sin hemvist på Fuxbouden och vars förekomst är en god markör på att området varit trädbevuxet och haft ett gynnsamt obrutet mikroklimat under en mycket lång tid. Inventeringen resulterade därmed i att områdets värden för naturvården lyftes ytterligare.

Markägaren Sveaskog informeras om naturvärdesinventeringens resultat, men lämnar ändå den 21 december 2015 in avverkningsanmälningar till

Skogsstyrelsen, omfattande bland annat 7,7 hektar av den äldre skogen med höga naturvärden på Fuxbouden. Denna avverkning skulle få som konsekvens att 60-70 % av den rest av äldre skog som finns kvar vid Fuxbouden och dess närområde, skulle försvinna med uppenbara negativa konsekvenser för både friluftsliv och naturvärden i området. För att säkra att områdets kombinerade natur- och friluftsvärden skyddas långsiktigt bedömde kommunen att naturreservat var den mest lämpade formen av skydd för Fuxbouden. Därmed skickade kommunen den 29 januari 2016 en hemställan till Sveaskog om att starta en reservatsförhandling om Fuxbouden och att avverkningsanmälningarna för området skulle dras tillbaka. Om inte detta skedde var kommunen förberedda att gå in med interimistiskt förbud för området. Sveaskog svarade den 2 februari 2016 att de godtog de framförda kraven och att planerade avverkningar skulle skjutas upp under två år.

Under hösten 2016 gavs ett uppdrag av berörd politisk nämnd, Samhällsbyggnadsnämnden att driva vidare processen att bilda ett kommunalt naturreservat av Fuxbouden. En värdering- och ersättningsutredning utfördes under våren 2017 av en oberoende värderare och bekostades av Naturvårdsverket. Med denna som grund skedde förhandlingar gällande markförvärv mellan Karlskoga kommun och Sveaskog Förvaltning AB under höst 2017 och köpekontrakt skrevs under av båda parter i december 2017. Godkännande av upprättat köpekontrakt och köpesumma beslutades i Samhällsbyggnadsnämnden, Kommunstyrelsens nämnd och slutligen i Kommunfullmäktige under våren 2018. Köpesumman betalades därefter ut till Sveaskog Förvaltning AB i maj 2018. Parallellt med markförhandlingar så har framtagande av reservatshandlingar pågått.

Övrigt av intresse för ärendet är att norra och östra sidan av Våtsjön i Karlskoga kommuns översiktplan, antagen 1 mars 2011, är utpekad som LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära områden) för att underlätta konvertering från fritidsboende till permanentboende likväl som etablering av ytterligare bostadstomter för villabebyggelse. En utvidgning av det kommunala ledningsnätet för vatten och avlopp pågår och bedöms vara klart under 2018/2019 där boende i området sedan förväntas ansluta sig. Det pågår ett flertal detaljplaneärenden för upprättande av nya bostadsområden i närområdet, delvis påverkas den del av Fuxbouden som idag ägs av Våtsjöns samfällighetsförening. Utöver detta parti samt de tomter som redan är bebodda så kommer Fuxbouden vara en av få mer sammanhängande skogspartier längs med Våtsjön som inte exploateras.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Namn:	Fuxboudden
NVR (RegDOS) id:	2046219
Kommun:	Karlskoga kommun
Lägesbeskrivning:	10 km väster om centrala Karlskoga
Naturgeografisk region:	28 b, kuperad sydlig boreal
IUCN-kategori:	1a, strikt naturreservat
Fastigheter:	del av fastigheten Villingsberg 1:90
Markägare:	Naturvårdsverket, Karlskoga kommun
Fastighetsanknutna rättigheter som reservatet berör:	Bilväg, Parkering, Bro, ledningsrätt, bad- och båtplats, gångväg
Areal:	36 hektar
Naturtyper:	35 hektar skog, 1 hektar övrig mark
Förvaltare av reservatet:	Karlskoga kommun

Detta beslut kan överklagas. (Se bilaga 2.)

Beslut i detta ärende har fattats av kommunfullmäktige. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit Eleonore Åkerlund förvaltningschef Samhällsbyggnadsförvaltningen samt avdelningschef för Mark och planeringsavdelningen Liv Hellquist, föredragande.